NIESMIERTELNE

Z SMIERTELNYCH KOSCI

SZŁACHETNEGO IMCI PANA

JANA CYMMERMANA

BURMISTRZA y PREZYDENTA

Na ten Rok deſtynowanego

TROPHÆUM

Na Tryumf

Do niebieſkiegn Kapitolium wieżdżaiacemu ;

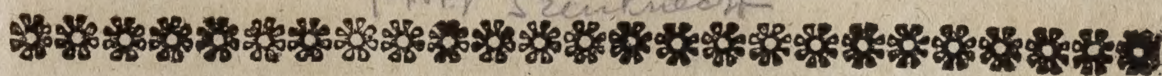
ptzy ſolennych exekwiach

wyſtawione

4 dnia Grudnia Roku 1712.

Przez

P. S. I. K. MCI. S.

W THORUNIU

Drukował Jan Ludw. Nikolaii. Roku 1712.

Os fueras, quondam noſtris ex oſſibus unum:
Oſſibus erigimus juſta trophæa tibi.

Kość z Kośći naſzych byłeś ſławny Cymmermanie:
Niechżeć z Kośći Trophæum przez naſz affekt wſtanie.

Niechay, Postrach Swiata wielki Tamerlanes okrutny wzdrygaiącym się oczom reprezentuie widok, kiedy z pobitych nieprzyjacioł Kości, tryumphalne sobie wystawić kazał Kolossy; aby nie smiertelna sobie ziednał sławę, y z cudzego nieszczescia we sole wymusił okrzyki: Nam insze nocić trzeba threny, kiedy zazdrosne szczesciu naszemu fata z smiertelnych szlachetnego I. MC Panna Cymmermana Kości załosne składaia trophæum. Trudno tu wesołych zazywać akklamacyi, gdzie oczy topneia we łzy myśl w rozwazaniu utraconego Patris Patriæ zanurzona, serce się od zalu kraie, Same usta dobrowolnie lamentuia.

Uno nostra salus, uno sors concidit ictu!
Iednym Parkizamachem, szczęscia y fortuny,
Zdrowie całey Oyczyzny, upadło do truny.

Gdyby przezacny ow Wodz Leonides z smiertelnych się otrząsnął prochow, ana to smutne weyrzał trophæum, ey czylisz by słuszniey nizeli nad owym Athenskiey Rzeczypospolitey Gubernatorem, zawołać nie mogł. *En ossa de Patria benè merita.* Oto stoi oziembłe ciało, oto Kosci, na ktorych się iako na potężnych filarach, *integrttas boni publici* wspierała, ktore wszytkiemi siłami dla miłości Oyczyzny pracowały: *En ossa de Patria benè merita.*

Na tym albowiem Katafalku stoi Os ex ossibus nostris, złożone Ciało szłachetnego IMciPana Cymermana, sławnego Burmistrza Miasta IKrolewsk Mc. Torunia, ktory nie kontentuiac się, ze przez całe zycię swoie, wiernie y statecznie słuzył oyczyźnie, rok prawie cały z zazdrosna pasował się Parka, aby ieszcze dlużey ulubione boni publici piastował dobro. Alć [niestety] przyszło na koniec tak usilney przeciw oyczyznie miłości! Co mowie? owszem y wtym smiertelnym popiele, niezgasła życżliwego ku nam affektu Scintilla; ale się wobszerne rozżarza plomienie, ktoremi y te smutne mary, smiertelna żałobę, dawne oświeca zasługi; abyśmy jawnie z Leonidesem tak zacne czytali charaktery. *En ossa de Patria benè merita.*

I za prawdę choc by się z koncentrowała złośc y nienawiść ludzka, niepokaże takiey cząstki w szłachetnym Io. Mci Panu Cymmermanie, ktora by o całość, o szczęsliwe oyczyzny naszey nie usiłował powodzenie. Oc leży oziembłe serce, ktore to iako *primum vivens* na usługę pospolitego dobra poświęcone było, tak y *ultimum moriens*, przy miłych affektach oyczyzny zabawiło się. Nad tym sercem tak pracowitym tak się o wszyskich staraiącym śmiele zawołac mogę z Petrarcha:

Et labor, & lachrymæ, gemitus, & tristia curæ
Pectora torquentes, habitarunt corde sub isto,
Nulla fuit tibi læta dies!
Wtym sercu, praca, Skrzętność, łzy smutne mieszkaia
Ktore mu dni wesołych zażyć zabraniaia.

Otleży

Ot leży choć iuż w śmiertelney kalwaryi, głowa całego Miasta: w ktorey się niegdy umieiętność praw oyczystych, wolności y Przywilejow, madre *Consilia* tak w woynie iako y w pokoiu, miłe całemu zgromadzeniu rządy zawierały.

Egregium semper Patriæ caput! ille Senatus
Vindex, ille fori, legum, ritusq́, togæq́. — **Cornelius Severus**
Ten był głowa oyczyzny, obrońca Senatu,
Prawa, obrzadki, podał sprawiedliwość światu.

Co rzekę o oczach ktore się na wartowaniu Iuris y praw Miasta tego ztępiły, przy ktorych grave supercilium Catonis, tak się z Druzowa zbaczyło łagodnością, że ktokolwiek nan weyrzał, musiał owe przeciwne w sobie uczuć affekta: ktore namienia Klaudyan.

Diligimus pariter, pariterq́ timemus.
Ciebie razem kochamy, boimy się razem,
Sama boiazń cię kocha. Tak cię sobie ważem.

Niezchodzi y owym uszom, ktore chętnie y cierpliwie ku sprawom skarżacych się nakłaniały, na pochwale; y ktoby im zasłużonego od a elogium, musiał by bydz *ex numero illorum, qui male audiunt.* A kto się niezdziwił złotousty wymowie, teraz miłczacych ust, widzieć było in Senatu, Tulliusza w wymowie, Demosthenesa *in rationum pondere*, *Periclesa* na występki piorunujacego.

Ore uno se cuncta vetustas
Condidit, & maior collectis viribus exit! — **Claud**
W tych usciech starodawna zawarła się mowa
Lecz obfitsze z nich płyna, sił nabrawszy słowa.

Alec do czego Krasomowskie słowa wiodły, tam daleko prędzey dzielne *in rebus agendis* Ręce się stawiły.

Currunt verba licet; manus est velocior illis:
Nondum lingva; suum dextra, peregit opus.
I luboć płyna słowa; ręka iest lotnieysza
Nic ięzyk: a iuz ręka pracy swey umnieysza.

W tych ręku ubostwo szczodrobliwości, Pospolstwo nie oszacowane prace, Urzędnicy y Magistrat w Pisaniu, *Regestrowaniu* swoia Kancellaria uznawali: tak że gdy się te ręce śmiertelna skurczyły wiolencya, zda się nam iak by rękę prawa Oyczyznie naszey odięto. Wyciagnęłyście się teraz poważne y po śmierci nogi, ktoreście przedtym tak łatwo *ad metam gloriæ* pospieszyły, ktore w kościele Bożym, ktore w Ratuszu *impressistis vestigia*, ktoremi Sukcessorowie, do naywyższego sprawiedliwości stopnia postępować maia. To nasze nieszczęście, żeście się tak prędko na drogę wieczności udały: Ktorych biegu że trudno zatamować, muszę ia iak nayszczęśliwszey z Horacyuszem powinszować drogi.

I bone

I bone, quo virtus tua te vocat! i pede fauſto!
Grandia laturus meritorum præmia cælis.
Idź gdzie cię cnota woła: poſpieſz ſzczęſna nogą
Weźmieſz w niebie koronę za zaſługi drogą.

Słowem: tu leży ciało, tu Kości ſzlachetne, tego ktory ſię na obronę Praw y Swobod Oyczyzny naſzey dzień y noc, z nieżmierną pracą, z niewymownemi trudnośćiami wydał! A iakoż tu nie tak uſty, iako *vocalibus lachrymis*, albo padaiącymi ſię od żalu ſercem niezawołać. *En oſſa de Patria bene merita.*

Naywiękſzy to ieſt dobrze zaſłużonego u Oyczyzny dokument, kiedy ſię Oycem *Oyczyznie* ſtawi. Rzadka to y u dawnych wiekow była pochwała. Między Rzymſkiemi Ceſarzami Auguſtus, Trajanus, Veſpaſianus, Titus; *Między* Hiſzpanſkiemi Krolami Alfons y Ferdinand, między Francuſkiemi S. Ludwig dziewiąty, y Iedenaſty, *Między* Polſkiemi Władyſław Iagełło y Władyſław czwarty, Patris Patriæ uſłyſzeli akklamacyą. Pertinaxowi zaś Ceſarzowi z tryumfem do Rzymu wieżdzaiącemu wſzyſcy takie okrzyki dawali. *Patri pio, patri Senatus, Patri omnium bonorum.* Oycu pobożnemu, *Oycu* Senatu, Oycu wſzyſtkich dobrych. Z trudna kto takiey doſtąpi pochwały: bo ſtrudna kto *Patris Patriæ* wypełni officium ktorego ieſt w ſercu poddanych ſwoich noſić, i iako właſnym dzieciom affekt świadczyc. I dla tego Alfons Krol Kaſtellæ całe Kroleſtwo ſwoie ſztucznie na iednym portrecie wymalowane na perſiach noſił: dla tego Pelikana właſną krwią dzieci ſwoie karmiącego wyrazić kazał przypiſawſzy Symbolum. *Pro lege & grege;* daiąc znać, że poddani przy ſercu *Patris Patriæ* zpoczywać powinni: że im z krwi ſwoiey na poſilenie y ratunek żałować nie powinien. A do tego łagodnośćią więcey panować maią nizli potencyi ſwoiey poſtrachem. Dobrze Theodoſyuſz Ceſarz Syna ſwego Honoryuſza u Klaudyana upomina.

Invideant alii claris forteſq́ trucident
Muniti gladiis vivant ſeptiq́ venenis
Ancipites habeant arces trepidiq́ minentur
Tu Civem Patremq́ geras.
Niech innych zazdrość bierze, mężnych zabiiaią
Mieczmi ſię y trucizną zewſząd otaczaią
W obronnych rezyduiąc twierdzach, boiazliwie
Niech grożą: ty Oyczyzny bądź Oycem prawdziwie.

A drugi Ceſarz Rzymſki Trajanus gdy ſię z poddanymi bardzo towarzyſzył wnet oto od nienawiſnych ſtrofowany odpowiedział. *Talem me præſtabo Imperatorem privatis, qualem optarem ipſe privatus:* daiąc znać że łagodnośćią, każdy *Pater Patriæ* powinien ſobie ſerca ludzkie zniewalać: przyiemną rozmową za ſerce chwytać: tak będzie umyſłem y ſercem ſzczęśliwie władnął.

Pera-

Peragit tranquilla potestas
Quod violenta nequit, Claudianus
Czego gwałtowne rzady w Panstwach nie przewaza
To cichosc y łaskawość skutecznie dokaza.

I to nie mnieysze *Patrum Patriæ officium,* wszelakie mieć około zwierzoney sobie od Boga trzody pieczołowanie. Prawdziwy *Pater Patriæ,* nie swoich pozytkow ale publicznego dobra strzeże, według Xenofonta. *Rex creatur, non ut se ipsum curet, sed ut populi feliciter degant.* Nie dla tego Zwierzchnosc tobie polecona iest, abys swego pilnował intereſſu, ale żeby Panstwo tobie poddane, w szczęscie opływało.

Tu consule cunctis
Non tibi; nec tua te moveant sed publica vota. mowi Klaudyan
Dogadzay stanom: a twoy niech idzie na stronę
Intereſs. wszyscy z ciebie, niech maia obronę.

Rada y staraniem nie sobie ale Rzeczypospolitey dogadzay: y nie na to patrz co się do twoiey stosuie skłonnosci, ale co wszystkim stanom zdrowego iest y pozytecznego.

Pater Patriæ bynamniey imienia *Patris* nie traci, chociasz go Rigor Iustitiæ obostrzy, kiedy go iako niegdy dawnych Consulow Rzymskich *Virgæ & secures* poprzedzaia, y krwi własney nieprzepuszczaiac. *To* podobno Manliusz ktory synowi nad zakaz z nieprzyiacielem potykaiacemu sie, choć *Zwycięzcy* szyie uciac kazał, Tyranem będzie? bynamniey. Broni go ieden Historyk Rzymski *Dum Patrem quodammodo exuit; patrem patriæ induit: & qui pro legis integritate sangvinem Filii fudit, signum est quod nec proprio sangvini pro defensione patriæ parsurus esset.*

Na ostatek y to *patrem patriæ* czyni, kiedy dobrym przykładem wszytkie stany do dobrego wiedzie. piękna rzecz iest pierwey na sobie sprobowac trudnosci y cięzaru, ktory na poddanych masz wyciagac. W ten czas na wszelakie trudy odwazy się pospolstwo iesli zycie Rzadcy zgadza się z rozkazaniem swoim iako mowi poeta:

In Commune jubes si quid conseſve tenendum
Primus iuſsa subi: tunc observantior æqui.
Fit populus, nec ferre negat, cum viderit ipsum
Auctorem parere sibi:
Iesli prawa stanowisz: sam pierwey z ochota
Wypełniay: bo gdy widzi pospolstwo, że złota
Ustawę prawodawca sam też żachowuie;
Do praw obserwowania: winnym się bydź czuię.

Tu ia do Ciebie stylmoy obracam szlachetny Mci Panie Cymmermanie Burmistrzu sławnego Miasta naszego Torunia! czylis ty nie prawdziwy *pater patriæ* ktorys nas wszystkich w sercu swoim iako własne dzieci piastował, ktorys na wzor pelikana własney krwi by potrzeba było pro lege &

progre-

pro grege nieżałował, uznaliſmy twoię w Rzadach Miaſta tego łagodność; Kiedy każdemu doſtępnym, praw przeſtrzegaiacych Oycem, wykraczaiacemu z drogi ſprawiedliwosci łaſkawym, wſzyſtkim ſtanom, iako Titus Deliciæ generis humani ſtawiłes ſię. Nie zgubiłes iednak przez to laudem Juſtitiæ, kiedy nie maiac względu na bogatego albo ubogiego, powinnego, albo obcego przyiaciela, albo nie przyiaznego, ſame prawa za Regulam ſobie proponuiąc, takes ſadził, żeby ſię Cato Cenſorius albo Manlius w Rzymie, Solon w Athenach, Lykurgus w Sparce, cały zgoła Aropagus, tak ſciſley, takiey bez reſpektow dziwował ſprawiedliwosci. Z tym wſzyſtkim takes to, wdzięczną ſwoią okraſił łagodnośćią że ſama bojazn naſza, ciebie kochac muſi.

Ipſe metus te noſter amat, *Claud.*

Ah ukochany Pater Patriæ iakos dni twoie Zimie y lecie na Ratuſzu in ordinariis & extraordinariis functionibus trawił, iakos pod czas terażnieyſzey woyny, wſzyſtkie mysli na to obrocił, abys popalone Acta & Archiva do porzadku przyprowadził, iakos ſię Nieprzyiacielſkim Inkurſyom iako tarcza naypotężnieyſza zaſtawiał.

Hic, Patriæ tegmen Murus & arma fuit. **Theobaldus**
Ten był tarczą Oyczyzny; Murem y orężem
Tym Nieprzyiaciol wſparła, zaſtawiona Mężem.

Myſmy ſobie beſpiecznie odpoczywali, aty ieden za wſzyſtkich myſlał, ieden bronił, ieden od wſzyſtkiego niebeſpieczenſtwa zaſtawiał. Dałes nam przykład zachowania praw Oyczyſtych, ktory tak długo w obyczaiach naſzych kwitnac będzie, poki Imienia twego pamięc w nas nie przeſtanie. Swieciłes nam pobożnośćia y nabożenſtwem Chrześćianſkim, Juſtitia & æquanimitate, Cierpliwoscia, y przyjemnośćia; a zatym byłes prawdziwy Pater Patriæ, wſzyſtkim wiekom do zazdrośći podany. To naſze nieſzczęśćie, ze ſię takim Oycem dłuzey cieſzyć nie pozwoliły Fata.

Hei Pater ereptus! Patriæ inſervire ſaluti
Poſt habita propria perſtitit iſte Pater.
Wydarty ieſt nam Ociec, ktory nic o ſwoie
Niedbał żdrowie, by naſze w ſtrazy miał podwoie.

Więc przy złozeniu na smiertelne mary tak ukochanego Patris Patriæ; znowu ja z Leonideſem zawołac muſzę. *En oſſa de Patria bene merita.* O to niesmiertelne z smiertelnych, ale wielce zaſłużonych Kosci, ſławy I. Mci Pana Cymmermana trophæum. Na ktorym przy oſtatniey walecie y pozegnaniu, na znak wdzięcznośći miła Oyczyzna przypiſuie Epitaphium.

Hi

Hi Cimmermanni mores: hæc Regula ſemper
Sancta fuit, ſervare modum, finemq́ tenere,
Naturamq́ ſequi, Patriæq́ impendere vitam,
Nec ſibi ſed toti genitum ſe credere mundo.
Huic epulæ viciſſe famem, pretioſaq́ veſtis
Hirtam membra ſuper Romani more Quiritis.
Induxiſſe togam. Pater Urbi eſt atq́ maritus,
Iuſtitiæ cultor, rigidi ſervator honeſti
In commune bonus: nullos illius in actus
Subrepſit: partemq́ tulit ſibi nata voluptas.

Te poſtępki, ten ſpoſob zycia Cymmermana;
Zachowac miarę ktora od Natury dana
Oyczyznie z miłym zdrowiem zoſtac poſwięconym
Nie ſobie ale swiatu wierzyc się zrodzonym
Jemu bankiet zwyciężyc głod: ſtroje bogate
Gruba na wzor Rzymſkiego Senatora ſzatę
Noſic: Oycem Oyczyzny ieſt: Sprawiedliwosci
Obronca: a ſurowey ſprawca przyſtoynosci
Laſkawy zgromadzeniu: w iego obyczaie
Nie wkradła się rozkoſz, y czaſtki niezaſtaie.

Ia zas oprocz poſpolitego wdzięczney Oyczyzny Epitaphium takie ieſzcze przypiſuię Elogium.

Ecce Parens verus Patriæ! digniſſimus aris
Roma tuis! per quem nunquam jurare pudebit. — *Lucanus lib. 9.*
Oto Ociec Oyczyzny: godzien twoiey Rzymie
Pompy: przyſiadz na Iego wſtyd nie będzie Imię.

